

Parc del Litoral

Un parc a la platja

INFORMACIONS

Equipaments i serveis del Parc

Fonts d'aigua potable. Jocs infantils. Cistelles de bàsquet. Pista de monopatinis. Pistes de petanca. Aparcament.

Equipaments situats en el Parc

Basses recreatives.

Recomanacions

Si veniu en cotxe, aparqueu als llocs assenyalats (P) Utilitzeu les papereres. Tracteu bé les plantes i els animals. No feu sorolls innecessaris. Cuideu el Parc, com si fos casa vostra.

Per a més informació:

Àrea Metropolitana de Barcelona. Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic. www.amb.cat

DADES TÈCNiques I ESTADÍSTiques

Superfície: 2,5 ha

Inauguració: 1990

Projecte: Direcció de Serveis de l'Espai Públic de l'AMB. *Sergi Gòdia i Franc*, arquitecte

Població de Sant Adrià de Besòs 2011: 34.157 habitants

Altres parcs metropolitans a Sant Adrià de Besòs:

Parc del Besòs: 6,4 ha

COM ARRIBAR AL PARC

Amb autobús:

43 Barcelona (Les Corts) – Sant Adrià de Besòs

44 Barcelona (Estació de Sants) – Olímpic de Badalona

B23 Barcelona (Bon Pastor) – Badalona (Montigalà)

B26 Badalona (El Remei - Can Ruti)

BD7 Badalona (estació Renfe) – St. Adrià de Besòs (Estació Renfe)

Amb tramvia: T4: Ciutadella - Vila Olímpica - Estació de Sant Adrià.

Amb ferrocarril: RENFE: Estació de Sant Adrià.

Amb vehicle privat: Ronda Litoral, per la sortida 26 (Sant Adrià de Besòs), travessar el riu i girar a mà dreta pel carrer Olímpic.

© ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA
Direcció de Serveis de l'Espai Públic

COORDINACIÓ, RECERCA I TEXTOS
Servei de Promoció i Conservació
Lluís Planes i Sant-romà, geògrafa

DISENY GRÀFIC
Oficina de Disseny
Enric Folch i Ursula Solans

CORRECCIÓ DE TEXTOS
Manel Carvera i Gallemí, titlòleg

INVENTARI DE VEGETACIÓ I PLÀNOLS
Pilar Monsonet i Montes, biòloga
Roser Vives de Delàs, enginyera agrònoma

FOTOGRAFIA
Ernest Costa i Savoia i Ricard Font

COL·LABORACIONS
Museu Torre Baldoquina

IMPRESSIÓ
Agopgraf

SITUACIÓ

L'indret

Al marge esquerre del Besòs, tocant a la desembocadura i davant del mar, el parc del Litoral s'integra a la plana al·luvial o delta del riu que, des de l'estret de Montcada, s'estén cap a ponent fins al pla de Barcelona i per llevant vers les muntanyes de Santa Coloma i Badalona, tot formant un triangle asimètric d'uns 15 km² d'extensió. Davant del Parc una platja de sorres clares i grans gruixuts, procedents principalment de les muntanyes granítiques de la serralada de Marina, és el seu principal al·licient.

El **Besòs** pren aquest nom a Montmeló quan es produeix l'aigua barreig del Congost i el Mogent; arriba al mar per Sant Adrià en un curt recorregut d'uns 19 km. La part més gran del seu cabal és d'aigües subterrànies, mentre que les superficials són escasses. A la desembocadura, com que el cabal del riu és migrat, la sortida sol estar tancada per una barra de sorres dipositades pels corrents marins, la qual desapareix en els moments de crecuda.

Per altra banda el Parc Fluvial del Besòs, que acompanya el riu en el seu camí cap al mar, ofereix la possibilitat de visitar (en un recorregut en bicicleta o a peu) els parcs metropolitans situats prop de la llera: el Litoral, el Molinet i Can Zam al marge esquerre i les Aigües i el Besòs al marge dret. Aquest lligam entre espais verds, ja prou atractius en ells mateixos, comporta un important valor afegit tant a nivell ambiental, com social i paisatgístic.

El Parc i la ciutat

El Parc, a l'est de Sant Adrià, forma part del barri de Sant Joan Baptista, allargassat i paral·lel al riu, i ha estat fins fa ben poc (junt amb la zona esportiva i la platja que els hi és comuna) l'únic espai amable del litoral adriànic, ocupat quasi totalment per instal·lacions industrials i presidit per les enormes xemeneies de la central tèrmica. A l'altra banda del Besòs, el litoral de Sant Adrià ha estat profundament renovat, a partir de l'impuls del Fòrum de les Cultures de 2004.

LA HISTÒRIA

Recuperant el litoral

El delta del Besòs fou antigament un territori de gran riquesa natural amb un paisatge d'aiguamolls, dunes litorals i denses vernedes i salzedes que acompanyaven el curs de les aigües. El poblament de la zona fou lent i tardà a causa dels esmentats aiguamolls i de les freqüents riuades, "besosats", i inundacions.

Litoral de Sant Adrià, 1951

Foto: Ajuntament de Sant Adrià

Ja en el segle XI es menciona l'existència de dos braços de riu. El més primitiu determinava la ratlla que separava els termes de Santa Coloma i Sant Adrià dels aleshores pobles de Sant Andreu i Sant Martí. L'altre era l'actual; entre ambdós cursos hi quedava una franja de terra travessada per les aigües que constituïa les "Illes del Besòs".

La fertilitat del sòl i l'abundor d'aigua afavoriren la implantació de conreus (blat, oliveres, vinya i hortalisses de molta anomenada). A les salzedes, prop del riu, hi pasturaven els ramats.

Actualment no queda res d'aquest passat. L'expansió industrial i les onades immigratòries del segle XX, s'han ocupat d'esborrar-lo. El barri on es troba el Parc va néixer el 1922 per respondre a les necessitats de mà d'obra de les fàbriques del marge esquerre. Aleshores es deia de Font i Vinyals, i l'aparició posterior de la parròquia va fer que es canviés el nom per l'actual de Sant Joan Baptista. Al litoral, les instal·lacions industrials s'anaven apoderant de l'espai, fins a barrar del tot el pas a la platja. Entre les més antigues, cal fer esment de la central tèrmica d'Energia Elèctrica de Catalunya (1912), que amb els anys evolucionaria cap a l'actual complex de Fecsa i, al marge dret del riu, la Catalana (1917), després Hidroelèctrica de Catalunya i avui una moderna central elèctrica de cogeneració d'Endesa.

La salzeda i el "pont de ferro" construït l'any 1888

Una gran fàbrica de materials de construcció, Viguetas Castilla, va ocupar el solar del Parc entre 1950 i 1984 aproximadament. Al costat, on hi ha el poliesportiu, els conreus resistiren fins a la dècada dels 70, mentre a la platja les casetes dels pescadors testimoniaven una certa activitat pesquera.

El 1985, l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona va expropiar els terrenys. La Mancomunitat de Municipis va realitzar les obres que van portar a la inauguració del Parc el 1990. S'havia donat el primer pas cap a la recuperació d'uns espais imprescindibles per a unes ciutats plenes de carències i per al retrobament dels seus habitants amb el mar.

COM ÉS EL PARC

La concepció del Parc parteix de la idea d'aprofitar al màxim la seva situació privilegiada al costat del mar per tal de potenciar-ne l'ús com a contenidor d'activitats recreatives i de lleure vinculades a la platja. El parc del Litoral va ser la primera d'un ampli conjunt d'intervencions (Parc Fluvial del Besòs, parcs del Fòrum, port esportiu de Sant Adrià, etc.) destinades a dignificar i recuperar per a l'ús ciutadà el front litoral i els marges del riu.

Compta amb zones de passeigs, piscines i arbredes i s'inclou en un sector més gran d'equipaments (poliesportiu Marina-Besòs, camp de futbol, àrea d'aparcament, etc.) situat entre la via del tren, el Besòs i el mar. Un ampli eix de vianants, que separa el Parc del poliesportiu, va des de la zona d'aparcament fins al passeig Marítim i la platja.

Zona A. El passeig Marítim

És un espai de transició entre el Parc i la platja i el principal indret de passeig i relació al llarg del qual es troben els equipaments esportius i de serveis. En el tram final, s'eixampla en una plaça mirador de la confluència del riu i el mar. L'edifici vermell de la plaça és una estació de bombeig que té la funció de recollir aigües residuals i, a través d'un sifó, enviar-les per sota del riu fins a la depuradora del marge dret.

L'edificació allargada que separa el passeig de les piscines allotja sota els seus porxos, entre altres serveis, les casetes d'alguns vells pescadors de Sant Adrià, que substitueixen les que hi havia abans a la platja. Petits murs inclinats i rampes de suau pendent separen i connecten el passeig i la platja. Les palmeres de dàtils, tan habituals en els nostres passeigs marítims, no podien faltar-hi.

Les **palmeres de dàtils**, esveltes i elegants, poden arribar als vint metres d'alçada. El tronc (o estipit) és prim i està format per un teixit que fa que puguin gronxar-se sense trencar-se, i així resistir els forts vents del desert, on viuen en estat espontani. Les fulles (verd grisenques, arquejades i llargues, de 3 a 5 m, i amb un gruixut nervi central) formen una gran capçada. Quan s'assequen queden molt temps penjades al tronc on deixen, en caure, una cicatriu característica. Es conreen a tota la regió mediterrània, sobretot pels seus fruits, els dàtils comestibles. De les brotades tendres s'obtenen les palmes i els palmons.

Zona B. La piscina i l'arbreda

Les piscines, actualment integrades al poliesportiu, es van construir conjuntament amb el Parc com a espai de lleure complementari de la platja. El recinte, tancat i enjardinat, disposa d'un conjunt de basses recreatives a l'aire lliure, de poca fondària i divertides formes geomètriques amb petits brolladors.

L'arbreda, formada per pins i arbres caducifolis, ocupa una àmplia extensió, tot i que ha patit en el seu creixement els efectes de la marinada. A la part central, tocant a la tanca de la piscina hi ha un edifici de serveis, amb una terrassa-mirador a dalt. Una zona de petites dunes amb eucaliptus, un d'ells de bell port i bones dimensions, situada darrere l'estació de bombeig, aprofita un cert desnivell del terreny per crear un ambient diferent entre el Parc i el passeig Marítim.

Les vistes

Des de la plaça-mirador de la desembocadura en direcció nord-est s'observa la línia de costa, l'estreta franja litoral amb Badalona i els primers pobles del Maresme (Montgat, el Masnou, Premià de Mar, etc.) i la serralada de Marina emmarcant el paisatge. Cap al nord-oest la serra de Collserola tanca el pla de Barcelona. Des de l'edifici de darrere la piscina, en direcció sud-oest, s'albira la muntanya i el castell de Montjuïc.

Litoral de Sant Adrià, 1991

La pesca a la platja de Sant Adrià

A la platja de Sant Adrià reposen durant el dia les petites barques d'uns pocs pescadors que, sense perdre l'esperança, segueixen fent-se cada tarda a una mar on la pesca escasseja dia rere dia. Llencen el tremall en caladors del Poble Nou, Sant Adrià, Badalona i Montgat, entre 12 i 15 brases de fondària, i tornen a la platja. L'endemà a trenc d'alba lleven la xarxa i, si la pesca ha estat suficient (entre 6 i 7 kg), porten el peix (llenguados, mabres, llagostins, etc.) a la subhasta de Badalona. També utilitzen la nansa, que és un parany fet de jonc o vimet de forma troncocònica; a l'interior s'hi col·loca un esquer que atrau els peixos que després no en poden sortir.

Arbres del Parc

Els perennifolis

Verds tot l'any amb fulles planes i més aviat petites de cutícula dura, fosca i brillant, per poder resistir temporades de sequera. N'hem distingit tres grups principals:

Palmeres

- 1 Phoenix canariensis, **palmera de Canàries**
- 2 Phoenix dactylifera, **palmera de dátils**

Pins i altres coníferes

Plantes resinoses, amb fulles petites, estretes i allargades de cutícula molt dura.

- 3 Pinus pinea, **pi pinyer**

Altres perennifolis

- 4 Eucalyptus camaldulensis, **eucaliptus de fulla estreta**
- 5 Eucalyptus globulus, **eucaliptus comú**

Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 6 Acer negundo, **negundo**
- 7 Morus alba, **morera blanca**
- 8 Phytolacca dioica, **bellaombra**
- 9 Platanus x hispanica, **plàtan**
- 10 Populus alba, **àlber**
- 11 Populus alba 'Pyramidalis', **àlber piramidal**
- 12 Populus x canadensis, **pollancre del Canadà**
- 13 Populus nigra 'Italica', **pollancre gavatz**
- 14 Salix babylonica, **desmai**
- 15 Tipuana tipu, **tipuana**

Arbusts i altres plantes

- 1 Cortaderia selloana, **herba de la Pampa**
- 2 Dorycnium pentaphyllum, **botgeta blanca**
- 3 Hedera helix, **heura**
- 4 Ligustrum ovalifolium, **troanella**
- 5 Lonicera japonica, **lligabosc japonès**
- 6 Nerium oleander, **baladre**
- 7 Pittosporum tobira, **pitòspor**
- 8 Pyracantha cv., **piracant**
- 9 Vinca sp., **vinca**